

MASARYKOVA UNIVERZITA

Stát suverenita

Jiří Baroš

Stát - suverenita

- genealogie
- architektura

Společnosti proti státu

Pierre Clusters:

- odmítají stát, odmítají rozdělení na vládnoucí a ovládané
- silná integrace a zvnitřnění norem
- náboženství a opakování zakladatelských činů a událostí

(Moderní) stát (?)

Marcel Gauchet: „vznik státu byl jasně nejdůležitější událostí lidských dějin“

Předmoderní formy politické organizace:

- impérium
- patrimoniální společnost
- feudální společnost
- segmentární společnost
- městský stát

Středověké kořeny státu (?)

- teologie: od tomismu k nominalismu
- právo: jurisdictio – populismus – reformace
- od středověkého univerzalizmu k partikularistické suverenitě moderního státu

Jean Bodin

- od soudní suverenity k suverenitě legislativní
- populace a teritorium rámcem aplikace suverenity
- suverenita jako kompetenční výsost
- *auctoritas non veritas facit legem*

Od Bodina k Hobbesovi

Quentin Skinner:

- absolutismus (a scholastika: kvazi-převedení politických práv; královské božské právo)
- populismus (političtí anatomové; suverenita v rukou universitas lidu či tělesa státu)

Hobbes a fiktivní teorie

- co znamená zastupovat jiného?
- co znamená autorizovat zastupitele?
- suverén a politické společenství (stát): umělá a fiktivní osoba

Abbé Sieyès

- suverén je ten, kdo vytváří ústavu (konstitutivní suverenita)
- ústava se snaží o omezení moci
- dekonstitutivní a rekonstitutivní moc

Carl Schmitt

- suverén je ten, kdo rozhoduje o výjimečném stavu
- protiklad k normativismu Hanse Kelsena
- konstitutivní moc: činí konkrétní a úplné rozhodnutí ohledně typu a formy své politické existence

Příklad z judikatury - genealogie

Odlišné stanovisko Elišky Wagnerové k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 73/04:

„Volby jako prostředek stanovený Ústavou jsou samozřejmě výkonem moci konstituované [viz např. V. Klokočka, Ústavní systémy evropských států, Linde, Praha, 1996, s. 102: „I při výkonu volebního práva (...) se soubor občanů – voličů – pohybuje uvnitř (...) moci konstituované. I v tomto případě je lid vykonavatelem moci.“ dále např. Ústava SRN v čl. 20 mimo jiné stanoví, že veškerá státní moc vychází z lidu (charakteristika moci konstitutivní) a je lidem vykonávána volbami a hlasováním a prostřednictvím orgánů zákonodárství, výkonné moci a soudnictví (moc konstituovaná) a další bohatá zahraniční literatura]. A je to právě Ústavní soud, kdo je povolán skrze své kompetence k přezkoumávání aktů a procesů moci konstituované, lhostejno, kdo je činí. Tuto povinnost Ústavní soud má i v tom případě, kdy je konstituovaná moc vykonávána voliči (tedy rozhodně nikoliv lidem) ve volbách. I v tomto případě se Ústavní soud nemůže zprostit povinnosti zjišťovat, zda byla konstituovaná moc vykonána ústavně konformním způsobem, resp. v ústavně konformním procesu.“

Architektura suverenity

- vnitřní v. vnější suverenity
- nejvyšší charakter státní moci
- celek všech pravomocí, jimiž je státní moc obdařena
- pozice, kterou ve státě zaujímá nejvyšší státní orgán
- princip přiřítání: ve jménu koho je suverenity vykonávána

Vnitřní a vnější suverenita

- *vnější*: právní nezávislost státu ve vztahu k ostatním státům
- *vnitřní*: existence nejvyšší a nezávislé moci uvnitř státu

Nejvyšší charakter státní moci

- moc nezná vyšší moc jak venku, tak uvnitř
- absolutní nezávislosti vůči cizím státům
- absolutní nadřazenost uvnitř státu
- negativní vymezení (nezávislost)

Celek všech pravomocí státní moci

- pozitivní vymezení
- vydávat a ukládat svým subjektům opatření
- uzavírat právní akty s vnějšími mocemi
- Kompetenz-Kompetenz

Pozice nejvyššího státního orgánu

- suverenita panovníka, parlamentu či lidu?
- kdo je suverénem v liberální demokracii?
- nezměnitelné jádro či ohnisko ústavy

Suverenita jako princip přičítání

- jménem republiky...
- demokratická legitimita vlády
- musí lid svou suverenitu vykonávat?

Příklad z judikatury - architektura

Nález sp. zn. Pl. ÚS 19/08 (Lisabon I):

„Evropská unie pokročila zdaleka nejvíce v konceptu sdílené - "slité" - suverenity (pooled sovereignty) a již dnes vytváří entitu sui generis, která těžko snese zařazení do klasických státovědných kategorií. Je spíše otázkou jazykovou, zda lze proces integrace označovat za "ztrátu" části suverenity, resp. kompetencí, nebo přiléhavěji např. za "propůjčení, postoupení" části kompetencí suveréna. Může se jevit jako paradoxní, že klíčovým projevem svrchovanosti státu je i možnost se svou svrchovaností (její částí) dále nakládat, resp. určité kompetence dočasně či trvale postoupit.“